

Aktywność twórcza a pracoholizm. Jak utrzymać kapitał kreatywności pracowników?

Anna Lipka, Stanisław Waszczak, Alicja Winnicka-Wejs

z recenzji prof. UEK dr hab. Alicji Miś:

Podjęta problematyka ma charakter nowatorski; nie ma bowiem w polskiej literaturze przedmiotu podobnego opracowania. Znaleźć można jedynie przyczynki, w postaci nielicznych artykułów, częściowo dotyczących twórczości i talentów w organizacji niż pracoholizmu (...).

Sformułowany przez Autorów przedmiot opracowania sprowadza się do „dokładniejszego określenia możliwych relacji pomiędzy aktywnością twórczą a pracoholizmem”. Sposób dojścia do tak nakreślonego wyniku obejmuje także wykorzystanie metody biograficznej jako podstawy prowadzonych badań – co ujawnia dodatkowy walor pracy: jej wkład w metodologię badawczą nauk o zarządzaniu, w których metoda biograficzna jako sposób gromadzenia informacji jest śladowo wykorzystywana jedynie w procesie pozyskiwania pracowników do organizacji (...). Stojąc na gruncie koncepcji zasobowej organizacji Autorzy skonstatowali, iż tworzywem aktywności twórczej jest wiedza poddająca się kształtowaniu i transformowaniu w konkretne produkty, a duże zaangażowanie pracowników w pracę, odczuwanie przymusu pracy i satysfakcji z pracy jest pożądane z punktu widzenia organizacji. Jednak pewien specyficzny układ wymienionych charakterystyk aktywności twórczej prowadzi do zachowań nieefektywnych i swoistego „nadużycia” zasobu ludzkiego. Przyjęto zatem, iż „pracoholizm” wcale nie jest mniej groźny w skutkach tylko dlatego, że odnosi się do wykonywania pracy twórczej a nie odtwórczej (...). Rozdział IV „Wypowiedzi twórców jako źródło informacji o ich pracoholizmie” jest najbardziej spektakularny w całym opracowaniu. Sam w sobie niezwykle twórczy zarówno jeśli chodzi o pomysł, jak i jego realizację, że nie wspomnę o ciekawej zawartości. Zaproponowany tu algorytm poszukiwania elementów pracoholizmu jest nowatorski i otwiera nowe możliwości metodologiczne w zarządzaniu.

Spis treści:

Wstęp (Anna Lipka)

1. Interpretacje twórczości przez pryzmat pracoholizmu

- 1.1. Pojęcie aktywności twórczej (Stanisław Waszczak)
- 1.2. Przystawalność definicji pracoholizmu do aktywności twórczej (Stanisław Waszczak)
- 1.3. Odniesienia do pracoholizmu w wybranych teoriach i koncepcjach twórczości
 - 1.3.1. Klasyczne teorie procesu twórczego (Stanisław Waszczak)
 - 1.3.2. Współczesne teorie procesu twórczego (Anna Lipka)
 - 1.3.3. Systemowe koncepcje twórczości (Anna Lipka)
- 1.4. Podsumowanie (Anna Lipka)

2. Cechy aktywności twórczej w objaśnieniach etiologicznych pracoholizmu

- 2.1. Podział objaśnień powstawania i utrzymywania się pracoholizmu (Anna Lipka)
- 2.2. Charakterystyka poszczególnych objaśnień i ich odniesienie do pracoholizmu twórców
 - 2.2.1. Objasnienie pracoholizmu teoriami zachowań względnie uczenia się (Anna Lipka)
 - 2.2.2. Pracoholizm z punktu widzenia psychoanalizy (Stanisław Waszczak)
 - 2.2.3. Osobowość anankastyczna jako uwarunkowanie pracoholizmu (Stanisław Waszczak)

- 2.2.4. Pracoholizm jako specjalny styl zachowania (Anna Lipka)
- 2.2.5. Pracoholizm jako uzależnienie (Anna Lipka)
- 2.2.6. Poszukiwania źródeł pracoholizmu w dynamice rodziny lub w wymaganiach systemów (Anna Lipka)
- 2.2.7. Integrujący model pracoholizmu (Anna Lipka)
- 2.2.8. Pracoholizm twórców jako przymus przetwarzania wrażeń/informacji (Anna Lipka)
- 2.3. Podsumowanie (Anna Lipka)

3. Zastosowanie analizy danych biograficznych do badania przebiegu twórczości w aspekcie pracoholizmu (Anna Lipka)

- 3.1. Rodzaje informacji o aktywności twórczej czerpanych z biografii
- 3.2. Typologie aktywności twórczej w oparciu o dane biograficzne – propozycja
- 3.3. Egzemplifikacja zaproponowanej typologii aktywności twórczej
 - 3.3.1. Wzór: szybka adolescencja do tworzenia przerwana przedwczesną śmiercią twórcy
 - 3.3.2. Wzór: szybka adolescencja do tworzenia i długa, nieprzerwana aktywność twórcza stanowiąca wybrany styl życia lub konieczność życiową
 - 3.3.3. Wzór: szybka adolescencja do tworzenia, owocująca aktywnością, z przerwami uwarunkowanymi sytuacją osobistą i/lub wydarzeniami polityczno- społecznymi oraz przedwczesną śmiercią
 - 3.3.4. Wzór: szybka adolescencja do tworzenia, owocująca długotrwałą aktywnością, z przerwami uwarunkowanymi sytuacją osobistą i/lub wydarzeniami polityczno-społecznymi, i/lub inną działalnością
 - 3.3.5. Wzór: szybka adolescencja do tworzenia, owocująca aktywnością twórczą po jednej dłuższej przerwie
 - 3.3.6. Wzór: szybka adolescencja do tworzenia i aktywność twórcza ograniczona do jednego etapu życiowego
- 3.4. Podsumowanie

4. Wypowiedzi twórców jako źródło informacji o ich pracoholizmie

- 4.1. Postępowanie badawcze przy wykorzystaniu wypowiedzi twórców do identyfikacji u nich pracoholizmu (Anna Lipka)
- 4.2. Egzemplifikacja zaproponowanego postępowania badawczego
 - 4.2.1. Maria Skłodowska-Curie (Alicja Winnicka-Wejs)
 - 4.2.2. Agata Christie (Anna Lipka)
 - 4.2.3. Erica Jong (Anna Lipka)
 - 4.2.4. Bohumil Hrabal (Anna Lipka)
 - 4.2.5. Witold Gombrowicz (Anna Lipka)
 - 4.2.6. Franciszek Kafka (Stanisław Waszczak)
 - 4.2.7. Mario Vargas Llosa (Anna Lipka)
 - 4.2.8. Vincent van Gogh (Stanisław Waszczak)
 - 4.2.9. Krzysztof Kieślowski (Alicja Winnicka-Wejs)
 - 4.2.10. Józef Koźielecki (Alicja Winnicka-Wejs)
- 4.3. Podsumowanie (Anna Lipka)

5. Pracoholizm i aktywność twórcza jako przedmiot zainteresowania zarządzania kapitałem ludzkim

- 5.1. Różnicowanie pomiędzy wysokim zaangażowaniem w pracę a pracoholizmem (Stanisław Waszczak, Alicja Winnicka-Wejs)
- 5.2. Pracoholizm jako ryzyko personalne (Anna Lipka)
- 5.3. Oddziaływanie na uwarunkowania pracoholizmu (Alicja Winnicka-Wejs)
 - 5.3.1. Podział uwarunkowań pracoholizmu z punktu widzenia organizacji
 - 5.3.2. Wpływ na uwarunkowania zewnętrzne
 - 5.3.3. Wpływ na uwarunkowania wewnętrzne
 - 5.3.4. Wpływ na uwarunkowania indywidualne
- 5.4. Oddziaływanie na skutki pracoholizmu (Alicja Winnicka-Wejs)
- 5.5. Możliwości terapii pracoholizmu poza organizacją (Stanisław Waszczak)
- 5.6. Możliwości prewencji i zmniejszania skutków (interwencji) pracoholizmu jako zadanie z zakresu zarządzania kapitałem ludzkim (Anna Lipka)
- 5.7. Podsumowanie (Anna Lipka)

Zakończenie (Anna Lipka)

Bibliografia

Spis tabel i rysunków